

Stanovisko ČMKOS k návrhu státního rozpočtu na rok 2017 a prognóza ekonomického vývoje v roce 2017

(pro jednání RHSD dne 12. září 2016)

A. Stručný popis materiálu

Ministerstvo financí zpracovalo na jednání vlády návrh zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2017 včetně rozpočtové dokumentace. Součástí dokumentace je i „Návrh střednědobých výdajových rámců na léta 2018 a 2019“ a „Návrh střednědobého výhledu státního rozpočtu na léta 2018 a 2019“.

Souhrnné údaje bilance státního rozpočtu v letech 2013 až 2017

v mld. Kč

ukazatel	skutečnost 2013	skutečnost 2014	skutečnost 2015	schválený rozpočet 2016	návrh 2017	index 2017/2016	rozdíl 2017-2016
	1	2	3	4	5	6=5/4	7=5-4
příjmy státního rozpočtu	1 091,9	1 133,8	1 234,5	1 180,9	1 244,7	105,4	63,8
výdaje státního rozpočtu	1 173,2	1 211,6	1 297,3	1 250,9	1 304,7	104,3	53,8
saldo státního rozpočtu	-81,3	-77,8	-62,8	-70,0	-60,0	85,7	10,0

Výchozím podkladem pro zpracování návrhu rozpočtu na rok 2017 byl dokument **Základní parametry návrhu státního rozpočtu na rok 2017**, zpracovaný MF ČR ke konci června a projednaný RHSD dne 25. července 2016. Návrhy byly pak upraveny a rozpracovány na základě aktualizované makroekonomické prognózy MF ČR, zpracované v červenci 2016, návrhů rozpočtů kapitol státního rozpočtu, předložených správci kapitol ministerstvu financí do 31. července 2016 a následných jednání MF ČR s představiteli kapitol. Změny a celkové výsledky jsou uvedeny v následujícím přehledu.

Návrh státního rozpočtu na rok 2017 a střednědobý výhled státního rozpočtu na léta 2018 a 2019 má podle návrhu MF ČR zabezpečit, aby podíl deficitu vládního sektoru na HDP byl ve výši 0,5 % HDP ročně (v metodice ESA2010). Strukturální deficit vládního sektoru činí 0,9 % HDP v roce 2017, v roce 2018 a 2019 činí 1 % HDP ročně, což odpovídá střednědobému rozpočtovému cíli (v metodice ESA2010).

ukazatel	návrh státního rozpočtu na rok 2017 rozpis po jednání vlády 22.6. 2016 vč. EU a FM *)	změny				návrh státního rozpočtu na rok 2017 po změnách vč. EU a FM	rozdl
		zpřesnění prostředků EU a FM	daňové příjmy	pojistné	ostatní změny		
příjmy státního rozpočtu	1 260,1	-18,2	2,2	1,1	-0,5	1 244,7	-15,4
výdaje státního rozpočtu	1 320,1	-18,2	0,0	0,0	2,8	1 304,7	-15,4
saldo státního rozpočtu	-60,0	0,0	2,2	1,1	-3,3	-60,0	0,0

*) včetně účetních operací v rámci Programu rozvoje venkova

B. Stanovisko

1. Celkový pohled na návrh státního rozpočtu na rok 2017

a) Vlastní návrh rozpočtu v sobě shrnuje **dosavadní stav koaliční diskuse o rozpočtu na rok 2017**. Kvantifikace rozpočtu byla provedena na bázi nové červencové makroekonomické prognózy MF ČR. Ta je oproti dříve používané dubnové prognóze HDP nižší:

- pro rok 2016 o 0,7 % (2,8 % růstu proti 3,5 % nominálního růstu HDP z dubna)
- pro rok 2017 nižší o 0,4 % (3,5 % proti 3,9 % nominálního růstu HDP z dubna).

Celkový rozpočtový rámec předkládaného návrhu státního rozpočtu (vč. EU a FM) je oproti červnové variantě snížen na příjmové výdajové straně o 15,4 mld. Kč:

- o 18,2 mld. Kč z titulu snížení prostředků EU a FM,
- naopak vlastní příjmy (a výdaje rozpočtu) byly zvýšeny o 2,8 mld. Kč.

Přes tyto úpravy zůstal zachován koalici schválený schodek státního rozpočtu ve výši -60 mld. Kč. (Fakticky tedy došlo ke zúžení rozpočtového rámce oproti červnovému návrhu z titulu zpřesnění čerpání prostředků z EU.)

b) Jakkoli je návrh státního rozpočtu a jeho rozpočtová dokumentace velmi technicistně pojat - zaměřuje se především na **plnění cílů fiskální konsolidace** (pokles deficitu na -60 mld. Kč - je nutno vyzdvihnout, že i rozpočet na rok 2017 plní celou řadu **úkolů, které si vláda vytyčila ve svém programovém prohlášení**).

Především rozpočet na příjmové straně počítá s prvními pozitivními přínosy souvisejícími s programem boje proti daňovým únikům. Jedná se jak o přínos již zavedeného kontrolního hlášení (nástroj boje proti únikům v oblasti DPH), tak především o elektronické evidence tržeb. Zavedení EET je jednou z klíčových priorit této vlády a jejího programového prohlášení.

Předpokládané mírné zrychlení reálného ekonomického růstu (z 2,2 % na 2,4 %) bude podpořeno řadou opatření v oblasti spotřeby domácností. Půjde především o *nárůst platů v rozpočtové sféře o 5 % a u pedagogických pracovníků v regionálním školství o 8 %*. Vláda očekává, že se nárůst platů (společně s dalším předpokládaným nárůstem minimální mzdy) stane impulsem pro nárůst mezd v podnikatelské sféře.

Vzhledem k velmi pozitivnímu vývoji státního rozpočtu v letošním roce se předpokládá, že se navýšení platů uskuteční ve většině rozpočtové sféry 1. 11. a ve školství na počátku školního roku, tj. od 1. 9. Poměrně výrazné zvýšení platů ve veřejném sektoru bude doprovázeno zvýšením sazby přídělu do FKSP z 1,5 % v roce 2016 na 2 % 2017. Tím vláda napravuje dřívější výraznou redukci FKSP.

Dalšími impulsy pro nárůst spotřeby domácností budou úprava *sociálních příjmů a zdanění*. Zde je třeba především uvést valorizaci důchodů nad úrovní valorizační formule (o 200 Kč měsíčně od 1. 1. 2017), valorizaci příspěvku na péči podle zákona o sociálních službách o 10 % a další nárůst daňového zvýhodnění rodin s dětmi.

Vedle podpory soukromé spotřeby předpokládá rozpočet i podporu ekonomického růstu prostřednictvím výrazného nárůstu v oblasti investic. U kapitálových výdajů se předpokládá (na rozdíl od letošního roku) nárůst o 24,5 mld. Kč, přičemž k růstu dochází jak ve složce kryté příjmy z EU, tak i ve složce kryté vlastními (domácími) příjmy rozpočtu. Jak ukazuje vývoj letošního roku, bude naprosto nezbytné se zaměřit na maximálně možné využití rozpočtovaných prostředků a zabránit v této oblasti zbytečnému nečerpání z nejrůznějších, většinou administrativních důvodů (viz dále).

Co se týče dalších oblastí rozpočtu, souvisejících s plněním programového prohlášení vlády, je podle našeho názoru nutno vyzdvihnout především zvýšení výdajů na platbu státu do veřejného zdravotního pojištění za tzv. státní pojištěnce (+3,3 mld. Kč), zvýšení výdajů na výzkum, vývoj a inovace (+3,7 mld. Kč) a výdaje na obranu a bezpečnost.

Z pozice ČMKOS je především třeba ocenit, že vláda už v průběhu roku velmi podrobně informovala sociální partnery o vývoji rozpočtových prací ještě před předložením finální verze rozpočtu tripartitě. Podle názoru ČMKOS se jedná o velmi dobrou praxi, zahájenou již při nástupu současné vládní koalice do vlády, a je třeba v ní nesporně pokračovat. Prostřednictvím tohoto postupu vláda poskytuje sociálním partnerům exkluzivní informace, které jim výrazně pomáhají pochopit logiku a směr rozpočtových prací, včas na ně reagovat a předcházet tak zbytečným kontroverzím při závěrečné fázi projednávání návrhu státního rozpočtu ve vládě, resp. v PS Parlamentu České republiky.

Celkově Českomoravská konfederace odborových svazů oceňuje současnou koalici za to, že se jednoznačně snaží plnit sliby občanům, formulované ve svém programovém prohlášení. Všechny výše uvedené kroky koalice jsou v naprostém souladu s dlouhodobým programovým směřováním ČMKOS, a proto je ČMKOS plně podporuje (i když konkrétní rozsah některých výdajových položek ne vždy odpovídá našim představám). Z pozice ČMKOS a jejích priorit je možno pozitivně hodnotit především přístup vlády v otázce důchodů, platů ve školství i celkově ve veřejné sféře i navýšení plateb za státní pojištěnce. Víme velmi dobře, že jednání o každém parametru a jeho výši nebylo ani v koalici jednoduché a už to, že zde bylo dosaženo nakonec shody, je nutno brát jako pozitivum.

ČMKOS by zvláště chtěla vyzdvihnout zvýšení platů na rok 2017 a nápravu v oblasti FKSP. ČMKOS očekává, že se výrazně prorůstává politika vlády, vyjádřená mimo jiné ve státním rozpočtu na rok 2017, nárůst platů ve veřejném sektoru a nárůst minimální mzdy stanou v roce 2017 výrazným impulsem pro nárůst mezd v podnikatelské sféře.

ČMKOS je přesvědčena, že je však vhodné připomenout i velmi pozitivní rozpočtovou politiku vládní koalice některá velmi pozitivní rozpočtová opatření v roce 2016. Za všechny stojí za to jmenovat především půjčku českého státu určenou ke stabilizaci situace v OKD a tím odvrácení hrozící sociální katastrofy na severu Moravy.

2. Plnění rozpočtu za rok 2016 a jeho souvislosti

Může se zdát poněkud překvapivé, že se nikde v návrhu státního rozpočtu na rok 2017 neobjevuje odhad plnění rozpočtu za letošní rok. Přitom tato informace je pro správné zasazení návrhu státního rozpočtu na rok 2017 do kontextu celkového ekonomického vývoje poměrně zásadní.

V návrhu rozpočtu na rok 2017 jsou uvedeny pouze roční *odhady daňových příjmů* (vč. sociálního pojištění), kde MF ČR očekává proti schválenému rozpočtu 2016 výběr vyšší o 23,7 mld. Kč, dále pak *odhad sociálních výdajů a výdajů za služby zaměstnanosti*, kde MF ČR očekává úsporu zhruba 0,5 mld. Kč.

Nicméně vývoj pokladního plnění státního rozpočtu za 8 měsíců roku 2016 ukazuje, že úspora v oblasti **celkových výdajů** rozpočtu bude ještě výrazně vyšší. Za osm měsíců roku je procentuální poměr čerpání celkových výdajů ku alikvótě rozpočtu 62,1 % : 66,67 %, tj. aktuálně je **nedočerpáno 57 mld. Kč (tj. o 20 mld. Kč více než ve stejném období loňského roku)**. I kdyby došlo k urychlení čerpání na úroveň rozpočtem předpokládané alikvóty, tyto nevyčerpané prostředky prakticky již nelze do konce roku dočerpat.

Nečerpání se koncentruje to oblasti běžných výdajů státního rozpočtu (48 mld. Kč) - největší nedočerpání vůči alikvótě rozpočtu lze za 8 měsíců sledovat v položkách: - neinvestiční nákupy (21,2 mld. Kč), - platy a podobné související výdaje (12 mld. Kč), - neinvestiční transfery podnikatelským subjektům (9 mld. Kč), - neinvestiční transfery státním fondům (6 mld. Kč).

Nižší čerpání zaznamenáváme i u kapitálových výdajů (nedočerpání 9 mld. Kč). U těchto výdajů dochází evidentně vůči minulému roku k horšímu čerpání (v loňském roce zde bylo za 8 měsíců možno zaznamenat přečerpání rozpočtovaných prostředků).

Investiční transfery státním fondům jsou nedočerpány za 8 měsíců o 12 mld. Kč (což se především koncentruje u SFDI), nedočerpány však zůstávají i ostatní kapitálové výdaje (10,3 mld. Kč) a investiční nákupy a související výdaje (5 mld. Kč). Nedobrou situaci, ukazující neschopnost státu zajistit centrální investice, pak alespoň z části „zachraňuje“ posílení investičních transferů rozpočtům územní úrovně (téměř 14 mld. Kč za 8 měsíců nad úroveň rozpočtu) a transfery podnikatelským subjektům (+4 mld. Kč za 8 měsíců nad úroveň rozpočtu).

Naproti tomu **celkové příjmy jsou „přečerpány“ oproti alikvótě rozpočtu za 8 měsíců o cca 71 mld. Kč** (tj. prakticky na stejné úrovni jako loni). Nicméně struktura příjmů se oproti loňskému roku změnila. Zatímco v roce 2015 byly daňové příjmy proti rozpočtu v přebytku o 5 mld. Kč, v letošním roce jsou v desetimiliardovém schodku.¹

¹ Neplnění daňových příjmů se prakticky koncentruje do výpadku 12 mld. Kč u DPH. Jedná se o výpadek za 8 měsíců proti alikvótě státního rozpočtu, celkový výpadek DPH (na bázi všech rozpočtů) činil za 8 měsíců 17 mld. Kč. Inkaso DPH je jen velmi mírně nad úroveň minulého roku a je zřetelně ovlivňováno pokračující stagnací cen. Nicméně stojíme před výdajově silným 4. čtvrtletím, které dává šanci stávající výpadek (jehož podíl na celkovém inkasu prozatím činí necelých 8 %) vyrovnat.

To znamená, že „přečerpání“ rozpočtových příjmů jde plně na konto nedaňových příjmů státního rozpočtu (především transferů z EU). Plán nedaňových rozpočtových příjmů na rok 2016 byl splněn fakticky již v červnu. I kdyby se v následujících čtyřech měsících ostatní příjmy nezvýšily ani o korunu (což je ovšem jen velmi málo pravděpodobné) a průměrný měsíční výnos daní byl na úrovni dosažené v předchozích 8 měsících, činil by přebytek příjmů státního rozpočtu za rok 2016 stále ještě 20 mld. Kč. (Tato extrémní minimalistická varianta však, vzhledem k tomu že nás čeká příjmově i výdajově silný podzim, fakticky nepřipadá v úvahu.)

Otázkou samozřejmě je, jak se bude vyvíjet v následujících 4 měsících čerpání rozpočtu. I při výrazném urychlení čerpání (tj. například snížení současného nečerpání na polovinu) by se podle mého názoru mohl (a vysoce pravděpodobně i bude) celkový deficit rozpočtu pohybovat okolo nuly.

To ovšem platí za předpokladu, že se výše nedaňových příjmů státního rozpočtu zastaví na úrovni srpna. Jejich další růst, tj. růst přílivu finančních prostředků z EU, bude posunovat státní rozpočet ČR do přebytku a výše tohoto přebytku bude podle mého názoru tomuto přílivu přímo úměrná.

Tato situace podle mého názoru vyvolává minimálně tři otázky:

Prakticky již pátým rokem dochází k „podstřelení“ (a čtvrtým k výraznému „podstřelení“) deficitu státního rozpočtu, tj. neplnění předpokladů schválených státních rozpočtů. Je otázka, zda je toto „podstřelování“ opravdu tak pozitivní, jak se občas MF ČR tváří. Každopádně tato situace vyvolává velmi vážné otazníky, zda je rozpočtový proces České republiky dostatečně kvalitně plánován a řízen. Každoroční výsledky rozpočtu – a výsledek roku 2016 bude podle našeho názoru opravdu extrémní - nás utvrzují v přesvědčení, že se skutečná rozpočtová politika a státní rozpočet (který by měl být jejím výchozím plánem a nástrojem) vyvíjejí jaksi mimochodně. Tento vývoj veřejných financí je jaksi samovolný (možná i nechtěný), každopádně zcela jasně vzbuzuje pochybnosti o tom, zda má vůbec MF a následně samozřejmě i vláda vliv na to, co se děje v ekonomice. Jak je možné, že si vláda stanovuje v rozpočtech tu deficit 100 mld. Kč, tu 70 mld. Kč v zájmu pomoci ekonomice a výsledky jsou diametrálně odlišné? Jakou relevanci má návrh deficitu na rok 2017 ve výši 60 mld. Kč při takovýchto opakujících se výsledcích rozpočtu? Podle našeho názoru nelze tuto situaci bagatelizovat tím, že současný vývoj v oblasti rozpočtu (kdy se česká ekonomika veze na růstové vlně – tedy alespoň dvě čtvrtletí) je v zásadě pozitivní a prudké snižování schodku nad rámec plánovaných hodnot vysoce žádoucí. Ekonomický náraz způsobený zrychleným snižováním schodku (ať již chtěným či nechtěným) může být totiž pro českou ekonomiku a její růst výrazně omezující. A toto riziko zde nesporně je.

Druhou otázkou, dlouhodobě samozřejmě známou, ale fakticky dodnes nevyřešenou, je jak odstranit překážky, které zřetelně brání bezprostřední reakci české ekonomiky na prorůstové impulsy. Tento úkol nesporně souvisí s vážnou otázkou, zda je ekonomika věcně vůbec připravena na výraznější prorůstové impulsy (chybí připravenost, výkup pozemků, veřejné soutěže aj.). Každým rokem se opakuje stejná situace. Zopakování situace z minulého roku a předminulého roku, kdy oproti původním předpokladům nebylo využito přes deset miliard na investice z důvodů především jejich nepřipravenosti, nelze vyloučit ani v letošním roce. Navíc, jak ukazuje aktuální plnění rozpočtu za rok 2016, je ve skutečnosti situace ještě horší – aby stát vůbec reálně proinvestoval prostředky, musel je ve skutečnosti ve výrazné míře přesunout ve prospěch rozpočtů krajů a soukromých subjektů. Je vážnou otázkou, zda náhrada centrálních klíčových investic tímto způsobem bude mít stejné národohospodářské

efekty. Obáváme se, že nebude. Bohužel, přestože jsou problémy a úzká místa legislativní, ale i nelegislativní povahy všeobecně známá (vedle EIA, zákona o zadávání veřejných zakázek, stavebního zákona a dalších legislativních norem jsou to především celková stavební nepřipravenost, nevykoupené pozemky apod.), zůstávají dodnes fakticky nevyřešená. Jedná se o jeden z velkých dluhů – dnes už i současné vládní koalice.

Třetí otázkou (a bohužel opakující se každý rok) je, co lze udělat ještě do konce roku proto, aby „neočekávaně“ ušetřené peníze byly nějak smysluplně využity. V tomto ohledu považuje ČMKOS za velmi vhodné, že se podařilo realizovat zvýšení platů učitelů od září a předpokládá se zvýšení platů ostatních pracovníků rozpočtové sféry od listopadu. ČMKOS se přesto domnívá, že by na úrovni vlády stálo za to ještě se zamyslet, zda existují některé další možnosti přesunutí některých položek výdajů (či alespoň jejich částí) do letošního roku.

3. Podrobnější připomínky k vybraným parametrům rozpočtu

ČMKOS hodnotí velmi pozitivně zlepšující se **statistiky trhu práce** v ČR, především pak pokles celkové (oficiálně vykazované) nezaměstnanosti. V této souvislosti však připomíná, že považuje za nesprávné interpretovat situaci na českém trhu práce jako v zásadě uspokojivou, nebo dokonce si zahrávat s pojmy jako „plná zaměstnanost“ apod. Stále máme v České republice více než 400 tis. osob evidovaných na úřadech práce a především se ukazuje, že se v uplynulých letech výrazně rozšířila skupina dlouhodobě nezaměstnaných (déle než 1 rok), která zahrnuje kolem 40 % všech osob v evidenci úřadů práce.

Tento trend je nebezpečný, neboť svědčí o prohlubujícím se působení efektu tzv. hystereze na trhu práce neboli situace, kdy část nezaměstnaných ztrácí pracovní návyky a velmi obtížně se vrací na trh práce. To je zřejmě i jednou z příčin, že se nedaří odpovídajícím způsobem obsazovat nová volná pracovní místa. Kromě toho přispívá dlouhodobá nezaměstnanost k rozšiřování chudoby v ČR, neboť vede ke snížení počtu příjemců podpor v nezaměstnanosti, jejichž podíl se pohybuje pouze kolem 20 % z celkového počtu evidovaných nezaměstnaných. Existují i další nepříznivé faktory, které je třeba řešit, ať už jde o projevy diskriminace podle věku (zejména u osob nad 50 let), nebo i u absolventů s deficitem praxe. Jsou také setrvalé problémy se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením. ČMKOS nadále považuje situaci na trhu práce za neuspokojivou a je přesvědčena, že je třeba i prostřednictvím rozpočtových nástrojů ještě zvýšit úsilí o její zlepšení tak, aby byly tyto výše uvedené negativní jevy minimalizovány.

Rizikové faktory vidí ČMKOS především v:

- nesouladu mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce z hlediska profesního a kvalifikačního i z hlediska nedostatečných podmínek pro mobilitu,
- nízké úrovni mezd,
- stále nevyřešeném problému nedostatku některých typů profesí nabízených na trhu práce,
- nedostatečném rozvoji zejména učňovského školství,
- nízké podpoře pro výstavbu obecních bytů v regionech, kde je potenciál pro vznik nových pracovních míst a nízká podpora pro dojíždění za prací,
- vysokém podílu dlouhodobě nezaměstnaných bez nároku na podporu v nezaměstnanosti,
- hrozbě úpadku některých klíčových podniků v některých regionech (OKD, Vítkovice, Kovosvit),
- setrvalých potížích při zaměstnávání zejména starších osob a zdravotně postižených,

- v perspektivní redukci zaměstnanosti v souvislosti s postupující digitalizací a automatizací některých odvětví,
- prekarizaci trhu práce (agenturní zaměstnávání, švarcsystém, různé typy omezených pracovních úvazků).

Bohužel ČMKOS musí konstatovat, že ani návrh rozpočtu na rok 2017, pokud jde o výdaje na politiku zaměstnanosti, nespĺňuje zcela její představy. V oblasti *pasivní politiky zaměstnanosti* (podpory v nezaměstnanosti) počítá SR 2017 s určitým zvýšením výdajů na podpory (7 %), je však otázka, zda tato částka bude dostatečná k zabezpečení lepší situace uchazečů o zaměstnání. ČMKOS však znovu připomíná, že podíl příjemců podpor v nezaměstnanosti je pouze pětinný z hlediska celkového počtu evidovaných nezaměstnaných a průměrná úroveň podpor se pohybuje kolem 6200 Kč měsíčně. ČMKOS se domnívá, že je třeba výši podpor a podmínky jejich přiznání upravit tak, aby tento typ dávky byl dosažitelný pro větší počet uchazečů o práci a zvýšit jejich úroveň tak, aby tyto podpory skutečně plnily funkci kompenzace příjmu v době nezaměstnanosti a nebyly pouze chudinskou dávkou. Pak by se i rozšířil prostor pro větší tlak úřadů práce na ty uchazeče, kteří by tyto dávky zneužívali.

Výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti (bez prostředků EU a FM) jsou navrženy ve výši 1,98 mld. Kč, z toho např. na rekvalifikace připadá 97,3 mil. Kč, na veřejně prospěšné práce 562,1 mil. Kč, na společensky účelná pracovní místa 801,5 mil. Kč, na podporu zaměstnanosti zdravotně postižených občanů 50 mil. Kč, na investiční pobídky 100 mil. Kč a na cílené programy k řešení zaměstnanosti 147,3 mil. Kč. Po zahrnutí výdajů na předfinancování OP Zaměstnanost 2014+ a KP Programu pro zaměstnanost a sociální inovace (EASI) se výdaje APZ zvyšují na celkovou částku 4,0 mld. Kč.

Znamená to, že ve srovnání s letošním rokem se předpokládá pokles výdajů na nástroje APZ financované ze SR o více než 15 %, a pokud vezmeme v úvahu i prostředky pro spolufinancování projektů EU, pak asi o 60 %.

ČMKOS připomíná, že v materiálu „Aktivizační opatření k řešení nepříznivé situace na trhu práce“ z roku 2014 byl obsažen příslib každoročního růstu této veličiny až k hodnotám na úrovni 50 % celkových výdajů na politiku zaměstnanosti. Znamená to, že se zároveň výrazně sníží už tak nízký podíl výdajů na APZ na HDP, který se v uplynulých letech pohyboval na úrovni 0,2 %.

V této souvislosti ČMKOS nesouhlasí s poklesem výdajů na nástroje aktivní politiky zaměstnanosti s ohledem na výše zmíněné rizikové faktory na českém trhu práce pro rok 2017 a požaduje jejich zvýšení na hodnoty blízké se těmto 50 % z celkových výdajů na politiku zaměstnanosti, což by činilo asi 7 až 8 mld. Kč.

Výdaje na sociální transfery. Návrh státního rozpočtu pro rok 2017 v oblasti výdajů na sociální transfery nezohledňuje valorizaci životního minima, přestože s ohledem na vývoj spotřebitelských cen je akutní potřeba jeho částky po 5 letech opět navýšit, v opačném případě dojde k jeho deformaci, jako tomu bylo v minulosti např. u minimální mzdy (životní minimum bylo naposledy zvýšeno od 1. ledna 2012). Prostřednictvím valorizace životního a existenčního minima je nezbytné zvýšit příjmy nízkopříjmových domácností tak, aby se zastavil nárůst chudoby² a došlo k jejímu omezení. ***Objem sociálních výdajů rozpočtovaný***

² V roce 2015 bylo podle údajů ČSÚ příjmovou chudobou ohroženo 9,7 % celkové populace (na této úrovni se ocitla již v r. 2014, přitom v r. 2013 se jednalo pouze o 8,6 %). Větší míra ohrožení chudobou nastává v případě péče o více dětí v rodině (25 % v r. 2015), či při absenci jednoho z rodičů - neúplná rodina je chudobou ohrožena každá třetí (34 %), pokud jsou v takové rodině dvě a více dětí, riziko se výrazně zvyšuje. Příjmovou chudobou je

pro rok 2017 z tohoto důvodu pokládáme za podhodnocený, zejména v oblasti dávek pomoci v hmotné nouzi, státní sociální podpory a příspěvku na péči, a požadujeme upravit rozpočtovaný objem mandatorních sociálních výdajů tak, aby se dále nezhoršovala životní úroveň zaměstnanců, zejména nízkopříjmových, a jejich domácnosti byly dostatečně chráněny před sociálním vyloučením a propadem do chudoby.

Výdaje na důchody. Pro rok 2017 jsou rozpočtovány výdaje na důchody ve výši 412,9 mld. Kč, což oproti očekávané skutečnosti r. 2016 představuje meziroční nárůst o 3,1 %. To umožní valorizaci důchodů jen o 1,7 % (průměrné zvýšení důchodu cca o 200 Kč). Vláda přitom má zákonnou možnost přistoupit k vyššímu zvýšení důchodů, a to až o 2,7 % - průměrný důchod by se v takovém případě zvýšil cca o 300 Kč (jako jednou z variant zvýšení s tím mj. počítá i návrh zaslaný do mezirezortního připomínkového řízení, které v současné době probíhá). Nebude-li využita možnost vyššího zvýšení procentních výměr důchodů, nezvýší se životní úroveň důchodců, a to v době poměrně rychlého růstu reálných mezd. Navrhované zvýšení důchodů o 2,7 % navíc odpovídá dohodě všech parlamentních stran, učiněné v rámci projednávání zákona č. 212/2016 Sb. v Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu ČR. **ČMKOS proto požaduje navýšit objem rozpočtovaných prostředků na důchody tak, aby byla umožněna valorizace důchodů o 2,7 %.**

Výdaje na dávky nemocenského pojištění. Pro rok 2017 jsou dávky nemocenského pojištění rozpočtovány ve výši 27,5 mld. Kč, tj. meziroční zvýšení o 3,7 %. Tento nárůst výdajů (oproti očekávané skutečnosti roku 2016) zohledňuje pouze vliv mzdového vývoje na výši nemocenských dávek, pravidelnou valorizaci redukčních hranic vyměřovacích základů atd. Na příjmové straně rozpočtu se však předpokládá vyšší výběr pojistného na nemocenské pojištění o 4,6 %, systém nemocenského pojištění by tak dle návrhu rozpočtu na rok 2017 měl být opět přebytkový. **ČMKOS nesouhlasí s tím, aby přebytek v nemocenském pojištění byl využíván k řešení problémů státního rozpočtu, a požaduje, aby zaměstnanci byli v době pracovní neschopnosti zajištěni dostatečnou náhradou ušlého příjmu, a to již od prvního dne pracovní neschopnosti.**

Dávky státní sociální podpory. Na dávky státní sociální podpory je pro rok 2017 rozpočtováno 40,8 mld. Kč, což je meziročně o 4,7 % více, než se očekává v roce 2016. Očekávaný nárůst výdajů na dávky je ovlivněn zejména růstem výdajů na příspěvek na bydlení, který odráží značný růst nákladů na bydlení při nedostatečném zvyšování příjmů domácností. Částečně se na růstu celkových výdajů na dávky podílejí i vyšší výdaje na dávky péčovské péče, zejména odměny pěstouna. Rozpočtovaný objem prostředků však nepočítá s rozšířením okruhu příjemců testovaných dávek, neboť nezohledňuje nárůst životního minima.

Dávky pomoci v hmotné nouzi. Na rok 2017 je na dávky pomoci v hmotné nouzi rozpočtováno 11,3 mld. Kč, což je 12,5 % nad očekávanými výdaji v roce 2015. Tyto dávky již tradičně vykazují největší meziroční dynamiku, ovlivněnou zejména nárůstem výdajů na doplatek na bydlení, který koresponduje s výrazným růstem nákladů domácností na bydlení. Doplatek na bydlení však odráží i nepříznivou příjmovou (potažmo i celkovou sociální) situaci, ve které se nacházejí české domácnosti zejména v důsledku stagnace mezd a platů, v důsledku předchozí redukce sociálních dávek³ (zejména dávek státní sociální podpory,

dále ohroženo 49 % nezaměstnaných osob, prohlubuje se vazba mezi ztrátou zaměstnání a ohrožením chudobou a sociálním vyloučením.

³ Negativní dopad na sociální situaci rodin mělo zejména zrušení sociálního příplatku, které mimo jiné vedlo k nárůstu chudoby v ČR. Míra příjmové chudoby v ČR se v roce 2009 pohybovala na úrovni 9 %. V roce 2010 vzrostla na 9,8 %, na níž se udržela i v r. 2012 (9,6 %). V r. 2013 dočasně poklesla na 8,6 %, v roce 2014 se

podpory v nezaměstnanosti, dávek v nemoci atd.). Výrazný nárůst objemu prostředků na tyto dávky je tak důkazem zhoršující se sociální situace domácností a dokládá nezbytnost zavedení či posílení účinných opatření v oblasti zaměstnanosti, odměňování atd., které ČMKOS požaduje. ***Současně je nezbytné navýšit rozpočtovaný objem prostředků na dávky pomoci v hmotné nouzi tak, aby bylo s ohledem na vývoj spotřebitelských cen možné od 1. ledna 2017 valorizovat životní a existenční minimum.***

Příspěvek na péči. Návrh rozpočtu na rok 2017 počítá na výplatu příspěvku na péči s částkou 23,8 mld. Kč, což je pouze o 600 mil. nad očekávanými výdaji v roce 2016. (Výdaje na výplatu příspěvku se v roce 2016 očekávají ve výši 23,2 mld. Kč, tj. o 1,4 mld. Kč nad rozpočtovanou částkou.) Vzhledem k tomu, že valorizace příspěvku na péči⁴ v letošním roce ovlivní celkové výdaje pouze částečně (vyšší výdaje z důvodu valorizace pouze za 4 měsíce) a plně se promítne až v roce 2017, bude ***rozpočtovaný objem prostředků na příspěvek na péči (navýšení pouze o 600 mil. Kč) nedostatečný.***

Sociální služby. Problémem je jak poskytování sociálních služeb, tak i hrazení zdravotní péče v sociálních službách. V obou případech dochází k výraznému podfinancování. Návrh státního rozpočtu na rok 2017, stejně jako státní rozpočet na rok 2016, tento problém opět neřeší. Naopak v návrhu státního rozpočtu na rok 2017 je v kapitole 313 MPSV pododdíl 435 (služby sociální péče) ***alokována nižší částka na služby sociální péče, než byla vydána letos*** (rok 2016 – 9 015 839 485, návrh na rok 2017 – 8 804 659 202). ČMKOS zásadně požaduje zvýšit tuto rozpočtovou položku minimálně na 9,7 mld. Kč, a to z důvodů zabezpečení nárůstu platů a mezd, avizovaných vládou ČR, pro zaměstnance v sociálních službách.

Zdravotnictví. ČMKOS konstatuje, že návrh rozpočtu na rok 2017 i přes opakovaná upozornění odborů stále systémově neřeší zásadní personální problémy v resortech zdravotnictví a sociálních služeb, které již v současné době ohrožují jejich kvalitu a dostupnost. Vyměřovací základ pro pojistné hrazené státem u osoby, za kterou je plátcem pojistného stát, byl podle názoru ČMKOS na rok 2017 stanoven nedostatečně. Nízký objem financí, který je v návrhu státního rozpočtu alokován jednoznačně, povede ke zhoršení dostupnosti a kvality poskytované zdravotní péče.

ČMKOS dlouhodobě upozorňuje vládní představitele na špatné finanční ohodnocení zaměstnanců, jejich přetěžování a s tím spojenou personální krizi. V nemocnicích chybí všeobecné sestry, v mnoha sociálních službách tato profese vymizela úplně. Problém začíná eskalovat i u pracovníků v sociálních službách, kdy mnoho zaměstnanců tuto náročnou a špatně finančně oceněnou práci opouští a hledá své uplatnění na trhu práce ve sférách, které jsou fyzicky a psychicky méně náročné a navíc finančně lépe ohodnocené. Loňské zvýšení platů a mezd nebylo v mnoha zařízeních (zvláště v neziskových a obchodních společnostech) realizováno, zaměstnanci z nemocnic a nyní také ze zařízení sociálních služeb, pokud mohou, odcházejí.

ČMKOS opětovně požaduje, aby vláda ČR uložila ministroví zdravotnictví navrhnout systémová opatření, která povedou ke zvýšení počtu zdravotnického personálu a

však skokově navýšila opět na 9,7 % a na této úrovni se udržela i v roce 2015. Příjmovou chudobou bylo v ČR v roce 2015 ohroženo 1 006,23 tis. osob, což je meziročně o 4 tis. osob více.

⁴ Příspěvek na péči je valorizován o 10 % od 1. srpna 2016.

kteřá budou výrazně podpořena – mimo jiné zdroje – i ze státního rozpočtu. Přijatá opatření umožní zachovat dostupnost a kvalitu poskytované zdravotní péče.

Výdaje na platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci. Předložený návrh vychází z parametrů střednědobého výhledu na rok 2017, schválených usnesením vlády č. 748/2015 a z vládních a resortních priorit schválených v letošním roce. Průměrné navýšení prostředků na platy ve výši 8,4 % respektuje dosavadní kompromisní dohody s odbory. Nedořešena však byla situace v nárůstu platů zaměstnanců ve státní službě, kde je v současné době problém získávat potřebné odborníky.

Celkový objem prostředků na platy navýšený o 2,1 mld. Kč (8,7 %) nemůže pokrýt požadavky, které vyplývají ze snahy o zavedení tzv. nového systému odměňování, který byl částečně zakomponován do návrhu novely nařízení vlády č. 304/2014 Sb.

Na základě dosavadního vývoje platů požadujeme navýšení celkového objemu prostředků na platy pro zaměstnance odměňované podle ZSS minimálně o 12 až 13 % (tj. o navýšení předloženého návrhu cca o 0,8 mld. Kč).

V navrhovaném nárůstu prostředků na platy jsou zahrnuta i nově systemizovaná místa (převážně v kapitole ministerstva financí), takže zvýšení průměrného platu by dosáhlo přibližně 7 %. (Údaje o předpokládaných průměrných platech státních zaměstnanců nejsou v materiálu uvedeny.) Výši platových tarifů státních zaměstnanců řeší příslušné nařízení vlády č. 304/2014 Sb., ve kterém by měly být navýšeny platové tarify ve všech platových třídách.

4. Shrnutí požadavků ČMKOS

- ČMKOS požaduje zvýšit výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti na úroveň 7 mld. Kč.
- ČMKOS požaduje rozpočtově zajistit na rok 2017 valorizaci důchodů na úrovni 2,7 %.
- ČMKOS požaduje rozpočtově zajistit od 1. ledna 2017 valorizaci životního a existenčního minima.
- ČMKOS opětovně požaduje, aby vláda ČR uložila ministrovi zdravotnictví navrhnout systémová opatření, která povedou ke zvýšení počtu zdravotnického personálu a která budou výrazně podpořena – mimo jiné zdroje i ze státního rozpočtu.
- ČMKOS požaduje zvýšit položku finanční prostředky kapitoly 313 MPSV pododdíl 435 (služby sociální péče) z navrhovaných 8 804 659 202 Kč minimálně na 9,7 mld. Kč.
- ČMKOS na základě dosavadního vývoje platů požaduje navýšení celkového objemu prostředků na platy pro zaměstnance odměňované podle ZSS cca o 0,8 mld. Kč.
- ČMKOS požaduje na rok 2017 zajistit prostředky určené na úhradu nákladů vzniklých činností odborových organizací a organizací zaměstnavatelů (§ 320a ZP) ve výši 40 mil. Kč.
- ČMKOS požaduje na rok 2017 zvýšit prostředky určené na úhradu nákladů vzniklých výkonem kontroly nad bezpečností a ochranou zdraví při práci (§ 322 odst. 2 ZP) na 52 mil. Kč.

C. Očekávaný vývoj HDP v roce 2017

Růst hrubého domácího produktu bude v roce 2017 ovlivněn řadou vnějších a vnitřních faktorů. Jedním z nejvýznamnějších vnějších faktorů bude přirozeně vývoj bezpečnostní situace v Evropě a v širším okolí. Evropa a zejména Evropská unie bude i nadále vystavena migračnímu tlaku obyvatel z regionů zasažených válečnými událostmi a přiléhajícími k EU, kteří budou směřovat do jádrových zemí EU, pokud nedojde k výraznému uklidnění situace v těchto regionech.

Pokud by taková situace uklidnění nastala – a její pravděpodobnost je velmi těžké reálně odhadnout – pak naopak by takový posun k mírovému řešení vytvářel bezpochyby i příležitosti zapojit se do obnovy tamních regionů zničených dlouhotrvající válkou.

Podobně by to mohlo vytvořit pozitivní impulsy, i pokud by se podařilo nalézt řešení v oblasti konfliktu na východní Ukrajině. Případné oslabení sankcí by mohlo mít nepřímý pozitivní vliv na české firmy, které se podílejí na kompletaci exportních dodávek na toto teritorium.

Zcela nepochybně však bude otázka migrantů trvale ovlivňovat i vzájemné vztahy jednotlivých členských států EU, zejména pokud by došlo k proměně politických reprezentací v jednotlivých státech a následně k přehodnocení politických priorit v těchto státech. Pravděpodobně by takový vývoj mohl mít nepříznivé dopady na celkový rámec pro spolupráci. Minimálně pak povede k růstu výdajů na zajištění bezpečnosti, což je sice příležitost pro některé firmy, ale také poměrně významný požadavek na rozpočtové výdaje.

Lze proto očekávat, že turbulentní situace v mezinárodních vztazích, které ovlivňují i ekonomiky jednotlivých evropských zemí, bude i nadále v příštím roce pokračovat a její vliv patrně nebude menší než v roce letošním.

Také ekonomický vývoj v Evropské unii, stejně jako v hlavních zemích ovlivňujících vývoj světové ekonomiky, pravděpodobně bude i nadále neklidný. Lze očekávat, že patrně dojde – po dlouhých letech existence minimálních, resp. nulových úrokových sazeb – ke zvýšení základních úrokových sazeb, a to může podstatně rozkolísat vývoj ekonomik hlavních zemí. Může to vést k větším dopadům do ekonomik některých zemí EU, které již mají problémy s udržitelností rozpočtové disciplíny.

Mohou se prohloubit jednak inflační tlaky, spojené se zdražováním úvěrů a s přetrvávající zranitelností některých bank v EU. Takový vývoj by měl přirozeně dopady i do omezení dostupnosti úvěrů a mohlo by tedy dojít ke zpomalení růstu spotřeby – minimálně pohyb úrokových sazeb nahoru povede ke zvýšení úroků z hypoték, což je nejvýznamnější úvěrové zatížení obyvatelstva.

Nejvýznamnější však jsou zjevně dlouhodobě přetrvávající problémy s rostoucí zadlužeností některých zemí. Problémy, které byly diskutovány před několika lety ohledně zadluženosti řecké ekonomiky, stejně jako dalších zemí zejména v jižní Evropě, nezmizely a nelze vyloučit, že se znovu s novou naléhavostí neobjeví. Probíhající migrační krize tyto problémy jen potlačila, ale nevyřešila. Nakonec to mohou být i problémy se zadlužeností velkých ekonomik.

Pro českou ekonomiku však bude rozhodující vývoj eurozóny. Ani tam nelze v nejbližším období očekávat zlepšení situace. Naopak s ubíhajícími roky se některé problémy eurozóny prohlubují – zejména pak zemí, které vstupem do eurozóny ztratily možnost využít vlastní měnovou politiku k překonání problémů s konkurenceschopností atd.

Tyto problémy nesporně budou ovlivňovat budoucí podmínky pro rozvoj české ekonomiky. Nejde přitom o problémy, které by byly nové. I v minulosti existovaly a česká ekonomika se v těchto podmínkách dokázala rozvíjet. To co je určitým latentním rizikem budoucnosti, je možnost, že tyto problémy se objeví v nové kvalitě a v ostřejší podobě s dopady, které může česká ekonomika zvládat s většími problémy než v minulosti. Nelze přitom nezapomenout stagnaci a pokles české ekonomiky v letech 2012–2013, kterou prohloubila chybná hospodářská politika tehdejší vlády.

V minulém roce (2015) česká ekonomika dosáhla mimořádného tempa růstu – HDP vzrostl o 4,5 % a ekonomika tak definitivně překonala předkrizovou úroveň HDP z roku 2008. Šest let stagnace je nejdelší doba, kterou ekonomika v posledních letech prošla.

Nejrychleji v minulém roce rostly investice – zvýšily se o 9 %, což je nejvyšší roční přírůstek investic od roku 2007. Přitom nositelem růstu byly především investice do staveb, do strojního zařízení a také do dopravních prostředků.

I přes tento výrazný investiční boom, investice v roce 2015 (vyjádřené ve stálých cenách 2010) stále ještě nepřekonal úroveň investic z roku 2008. Nižší - absolutně - jsou oproti roku 2008 investice do infrastruktury, také do dopravních prostředků i do výstavby bytů (podle údajů v běžných cenách). Pouze investice do strojního vybavení jsou vyšší oproti roku 2008.

Tato čísla jen dokazují hloubku poklesu ekonomiky v minulých letech, protože zde zjevně chyběly impulsy k masivnějším investicím právě do infrastruktury, které jsou stabilizátorem pro stavebnictví a další navazující odvětví. Přitom ze struktury financování investic také vyplývá, že to byly v minulém roce v první řadě investice vládního sektoru, které - především v jeho druhé polovině - stimulovaly investiční činnost. Jak se uvádí, byl tento vzestup investic motivován především tlakem na využití finančních zdrojů ze strukturálních fondů EU.

Vývoj investic v minulém roce není opakovatelný pro další roky. Tomu také nasvědčují i data o vývoji investic v letošním roce, kdy se urychluje pokles investic jako celku – za druhé čtvrtletí je to již bezmála 8 % oproti minulému roku. Nejvýraznější je právě pokles infrastrukturních investic – o 18 %.

Jak dokazují i data o čerpání investičních výdajů státního rozpočtu, která jsou zatím výrazně nižší, než bylo předpokládáno, pak jsou to právě tyto chybějící výdaje, které ovlivňují pokles investic jako celku. Za příčinu nízkého čerpání se označuje především nízká připravenost větších infrastrukturních investic, vyvolávaná složitostí stavebního řízení. Nelze proto předpokládat, pokud nedojde k podstatnému zlepšení přípravy těchto staveb a zrychlení stavebního řízení, že by v následujícím roce mohlo dojít k výraznějším čerpáním investic a tedy ke zvýšení jejich podílu na růstu HDP.

Jako znepokojivý lze hodnotit i menší pokles investic do strojního zařízení. To spíše nasvědčuje tomu, že chybí dostatečné impulsy k dalšímu investování do modernizace výrobních kapacit nebo do přípravy nových kapacit. Takový vývoj by pak mohl spíše vést k závěru, že i při relativně vysokém tempu růstu výroby v minulosti a současnosti existuje zatím skepse při očekávání budoucího vývoje. Přitom při současném přebytku finančních zdrojů – a mimořádně nízkých úrocích – by neměl být problém pro nové efektivní projekty, nebo pro rozšíření kapacit sehnat dodatečné finanční zdroje. Navíc i finanční situace firem se v minulém roce podstatně zlepšila. I zde je tedy patrná zatím zdrženlivost při hodnocení perspektivy.

Největší částí HDP je konečná spotřeba, která v minulém roce rostla mimořádně vysokým tempem – o 2,7 %, což je nejvíce od roku 2007. Nejrychleji pak rostla spotřeba

domácností – o 3,1 %, což bylo ovlivněno především obnovením růstu mezd. Po letech pomalého růstu mezd a faktické stagnace reálné mzdy se v minulém roce objem mezd a platů zvýšil o 4,4 % a průměrná reálná mzda se zvýšila o 3,1 %.

Právě tento vývoj mezd, resp. příjmů obyvatelstva ukazuje, jak významný je růst mezd pro celkovou dynamiku hrubého domácího produktu a ekonomiku jako celek. Dosavadní výsledky za první pololetí letošního roku signalizují, že růst mezd a platů je i nadále dynamický a může významně podnítit růst HDP v letošním roce (v prvním pololetí se zvyšují o 5,7%). Růst mezd však ani zdaleka ještě nedosahuje hodnot let 2007–2008, kdy se přibližoval hranici 10 %.

Dynamika růstu konečné spotřeby a především pak domácností je základním tahounem růstu HDP v letošním roce a překonává efekt poklesu investic. Kromě toho je růst HDP letos ještě dále akcelerován růstem exportu, resp. kladným saldem vývoz - dovoz.

Lze proto očekávat, že růst HDP letos dosáhne hodnoty vyšší než 2,5 %, což sice znamená podstatné zpomalení oproti minulému roku, ale jde zjevně o úroveň, která by mohla vyjadřovat dlouhodobě udržitelnou úroveň růstu, od které se může v závislosti na konkrétních podmínkách odchylovat v obou směrech.

Očekáváme, že dynamika ekonomiky v příštím roce bude do značné míry vycházet ze setrvačnosti vývoje v letošním roce. Proto považujeme na rok 2017 za výchozí úroveň růstu HDP 2,5 %.

Z hlediska vnitřních podmínek považujeme za zásadní především vývoj kurzu české koruny. Jak známo, centrální banka ohlásila, že je připravena ukončit udržování devalvovaného kurzu koruny v průběhu roku 2017. Zda tomu tak bude, či nikoli, závisí na dalších okolnostech.

Podle našeho názoru však dojde k ukončení těchto devizových intervencí a kurz koruny se bude vracet k předdevalvační úrovni. Očekáváme, že pohyb kurzu koruny k této úrovni bude zpomalován a nedojde k žádnému skoku.

Tento vývoj povede ke zhoršení finanční situace exportérů, neboť jejich příjmy z exportu budou nižší, i když předpokládáme, že se proti zpevnění kurzu zajistili. Povede také ke zlevnění vstupů, pokud současně nebudou růst jejich ceny. I tak by pravděpodobně tento pohyb mohl být protisměrný a poskytl by určitou úlevu českým dovozcům. Zpevnění kurzu koruny by tak nemělo výraznější deflační účinky.

Pokles cen dovozu by tak mohl také znovu působit na pokles cenové hladiny. Jeho efekt by však nemusel být tak výrazný, neboť lze očekávat, že růst mezd může působit i na růst cen dalších produktů. Navíc je nutno vidět, že proinflačně začíná působit vývoj na některých dílčích trzích, např. na trhu nemovitostí, kde ceny rostou. Růst cen nemovitostí je zjevně odrazem nulových úrokových sazeb, kdy umístit úspory do nemovitostí s cílem je pronajmout nabízí vyšší zhodnocení než bankovní úroky nebo jiné bankovní produkty.

Lze také očekávat, že omezený krátkodobý proinflační efekt by mohlo mít zavedení elektronické evidence tržeb. Až dosud – podle našich zjištění a také některých analýz – část obchodníků neevidovala veškeré tržby a tím dosahovala vyšších zisků.

Pokud budou nuceni v nových podmínkách evidovat veškeré tržby, pak nelze vyloučit, že ve snaze uchovat si dosavadní úroveň příjmů se mohou pokusit přenést do cen zisk, který dosud před finanční správou ukrývali. Zda se tento pokus podaří realizovat či nikoli, bude do značné míry záviset na tom, jak účinná je jejich konkurence. Nelze vyloučit ani to, že pro část populace, která dosud z větší části nakupovala na trzích, nedojde ke zdražení nákupů.

Nicméně za zásadní považujeme, že se těmito kroky může podařit vytvořit rovné podmínky pro všechny tržní subjekty v daných segmentech trhu.

Očekáváme, že v příštím roce bude pokračovat dynamický růst mezd, který bude odrážet zatím rostoucí poptávku po pracovních silách, a to jak kvalifikovaných, tak i nekvalifikovaných, kde je největší poptávka. Rostoucí mzdy pak budou stimulovat růst spotřeby domácností a tedy růst HDP.